

31. neděle v mezidobí

VSTUPNÍ ANTIFONA Žl 38,22-23

Neopouštěj mě, Hospodine, Bože můj, nevzdaluj se ode mě! Pospěš mi na pomoc, Pane, má spáso!

Uvedení do bohoslužby A

Každou neděli si v bohoslužbě slova čteme z Písma svatého a pak uvažujeme, jak se podle něj máme ve svém životě řídit. Dnes jsou tam slova hrozivá: jsou namířená především proti špatným kněžím, ale také proti všem, kdo jsou špatnými nadřízenými. Zamysleme se tedy nejprve každý nad sebou, jak jsme v uplynulém týdnu plnili své stavovské povinnosti.

Uvedení do bohoslužby B

Co je v našem životě to nejdůležitější? Stále obtížnější je člověku najít na tuto otázku správnou odpověď. Už Starý zákon to tušil a Pán Ježíš to potvrdil, že nejdůležitější u člověka je jeho laskavost, míra jeho lásky. Odprosme tedy Boha za každou naši studenost a mrzoutství - a litujme toho ze srdce.

Uvedení do bohoslužby C

Listopadové dny nás vedou na hřbitovy ke hrobům těch, kteří nás předešli na věčnost. To v nás vždy znovu budí otázku: kdy umřu i já? Co je za smrtí? I my se teď rozpomeňme: Jak já myslím na věčnost? Přemýšlím o tom někdy? Dovedl bych vysvětlit, v čem spočívá křesťanská naděje na věčnost?

Nebo:

Neděle je dnem pro nás! Můžeme se zastavit a odpočinout si. Dostáváme příležitost být spolu jako rodina i jako Církev před Bohem. Dnes se i Bůh v Kristu zmrtvýchvstalém zastavil a pohlédl na nás, aby byl s námi, v našem domě. Jde mu o nás, záleží mu na každém, i kdyby to byl sebevětší hříšník. Do jaké míry si tento Boží pohled na sobě a jeho starost o nás uvědomujeme a jak takovou příležitost využíváme k setkání?

Říká se Sláva na výsostech Bohu

VSTUPNÍ MODLITBA

Všemohoucí a milosrdný Bože, ty nám dáváš všechnu potřebnou milost, abychom ti mohli správně a věrně sloužit; zbav nás všeho, co nám brání v plnění tohoto našeho poslání, ať bezpečně směřujeme k svému cíli a splní se na nás tvá zaslíbení. Prosíme o to skrze tvého Syna Ježíše Krista, našeho Pána, neboť on s tebou v jednotě Ducha svatého žije a kraluje po všechny věky věků. - Amen.

Cyklus A:

Uvedení do 1. čtení

Starozákonní prorok obžalovává kněze své doby: To jste zavinili vy, že mnozí lidé přestali věřit v Boha.

1. ČTENÍ Mal 1,14b-2,2b.8-10 *Sešli jste z cesty, jste příčinou, že mnozí nedbají o Zákon.*

Čtení z knihy proroka Malachiáše.

Jsem mocný král - praví Hospodin zástupů - moje jméno je hrozné mezi národy. Nyní platí vám, kněží, tento příkaz: Jestliže neuposlechnete a nevezmete si k srdci, abyste vzdávali úctu mému jménu - praví Hospodin zástupů - stihnu vás kletbou.

Vy jste sešli z cesty, jste příčinou, že mnohé jste pohoršili, že opustili Zákon, a porušili jste smlouvu s Levim - praví Hospodin zástupů; proto i já jsem vás vydal v potupu a ponížení u všech lidí, protože jste nezachovávali mé příkazy a byli jste straničtí ve výkladu Zákona.

Nemáme snad všichni jednoho otce? Nestvořil nás jeden Bůh? Proč tedy jeden s druhým jedná věrolomně, a tak znesvěcuje smlouvu našich otců?

Slyšeli jsme slovo Boží.

ŽI 131,1.2.3

Odp. : Opatruj, Pane, mou duši ve svém pokoji!

Hospodine, mé srdce se nevypíná, - nevyvyšují se mé oči, - neženu se za velikými věcmi, - pro mě nedostižnými.

Odp.

Spíše jsem uklidnil a utišil svou duši - jako dítě na matčině klíně; - jako dítě, tak je má duše ve mně.

Odp.

Doufej, Izraeli, v Hospodina, - nyní i navěky.

Odp.

Uvedení do 2. čtení

Svatý Pavel říká teď kněžím, jak mají kázat a poslouchat, jak mají kázání přijímat.

2. ČTENÍ 1 Sol 2,7b-9.13 *Nejraději bychom vám odevzdali nejen Boží radostnou zvěst, ale dali za vás i vlastní život.*

Čtení z prvního listu svatého apoštola Pavla Soluňanům.

Bratři a sestry!

Počínali jsme si mezi vámi tak něžně, jako když matka hýčká svoje děti; tak jsme po vás toužili, že bychom vám nejraději nejen odevzdali Boží radostnou zvěst, ale dali za vás i vlastní život. Tak velice jsme si vás oblíbili.

Přece si ještě vzpomínáte, bratři a sestry, na naši vyčerpávající námahu: ve dne v noci jsme pracovali, abychom nikomu z vás nebyli na obtíž, když jsme vám hlásali Boží evangelium.

A proto i my bez ustání děkujeme Bohu za to, že když jste nás uslyšeli kázat Boží slovo, vzali jste ho ne jako slovo lidské, ale jako slovo Boží - vždyť jím skutečně je. A protože věříte, ukazují se na vás i jeho účinky.

Slyšeli jsme slovo Boží.

ZPĚV PŘED EVANGELIEM Mt 23,9a.10b

Aleluja. Jenom jeden je váš Otec, a ten je v nebi; - jenom jeden je váš Učitel - Kristus. Aleluja.

Uvedení do 3. čtení

Dnešní slova Ježíšova stanoví řád pro všechny, kdo jsou představenými, kdo někomu poroučejí.

EVANGELIUM Mt 23,1-12 *Mluví, ale nejednají.*

Slova svatého evangelia podle Matouše.

Ježíš mluvil k zástupům i ke svým učedníkům:

„Na Mojžíšův stolec zasedli učitelé Zákona a farizeové. Dělejte a zachovávejte všechno, co vám řeknou, ale podle jejich skutků nejednejte, neboť mluví, ale nejednají. Svazují těžká a neúnosná břemena a vkládají je lidem na ramena, ale sami se jich nechtějí dotknout ani prstem. Všechny své skutky dělají jen proto, aby se ukázali před lidmi. Dávají si zhotovovat zvlášť široké modlitební řemínky a zvlášť velké štrápece na šatech, mají rádi čestná místa na hostinách a přední sedadla v synagógách, mají rádi pozdravy na ulicích a když jim lidé říkají 'mistře'.

Vy však si nedávejte říkat ‚mistr‘, jenom jeden je váš Mistr, a vy všichni jste bratři a sestry. A nikomu na zemi nedávejte jméno ‚otec‘, jenom jeden je váš Otec, a ten je v nebi. Ani si nedávejte říkat ‚učitel‘, jenom jeden je váš Učitel - Kristus. Kdo je mezi vámi největší, ať je vaším služebníkem. Kdo se povyšuje, bude ponížěn, a kdo se ponižuje, bude povýšen.“

Slyšeli jsme slovo Boží.

JAK BÝT NADŘÍZENÝM

Je to stará zkušenost, která se znovu a znovu opakuje: Když se chování lidí kazí, lidé začnou tvrdě kritizovat kněze. Nechci tím říci, že kritizování Církve a kněží je vždy jen jakýmsi alibismem lidské společnosti. Víme všichni, že v každé době byli a jsou kněží, kteří dbají na literu předpisu víc než na člověka, víc jsou byrokratičtí než starostliví pastýři. Že jsou kněží lakotní a slabí, kteří jsou příčinou, že se lidé od náboženství odvracejí. I já, váš kněz, si často kladu úzkostné otázky, nakolik jsem já toho příčinou, že v naší farní rodině se znovu a znovu objevuje řevnivost, nesvornost či neláska? Zda jsem já toho příčinou, že nevidím v kostele děti, které jsem před několik lety učil náboženství. Že tu nevidím dospělé, kteří tu bývali. Manžele, které jsem připravoval k sňatku. Proč vám tyto věci říkám? Ne proto, abych vás vybízel k posuzování nás, kněží. Soudce už máme, kompetentního a spravedlivého Boha, ten nás rozsoudí všechny. Nepotřebujeme se ani učit kritičnosti a vzájemnému odsuzování, to umíme až moc dobře. My se potřebujeme stále učit, jak to má dělat ten, kdo je nadřízeným jiných. A to je nějak každý z nás, nejen my kněží; rodiče jsou nadřizení dětem, šéf zaměstnancům, starší zaměstnanci mladším, starší děti malým dětem. Jak tedy být nadřízeným jiných? Slyšíme dnes tři rady od Pána Ježíše. Říká nejprve: Špatně, farizejsky jednají ti, kdo ukládají těžká břemena jiným a sami je nenesou. Je snadné zastávat přísné zásady ve věcech, které se tě osobně nedotýkají. Přísný buď k sobě, k jiným mírný. První pravidlo tedy zní: Nepožaduj po jiných, co ty sám nezachováš.

Dále Pán Ježíš říká: Nedávejte si říkat Mistře, Otče, Učiteli. Váš Učitel je Bůh. Druhé pravidlo tedy zní: Nechoť se za tituly, poctami a za slávou. To vše patří Bohu. Teď si jistě myslíš: ale my přece našim kněžím a právě po 2. vatikánském koncilu říkáme „Otče“. Má se to oslovení zase odstranit? To by bylo jen formální, vnějškové chování. Nějaké pojmenování, to jest označení vztahu a služby, tu být musí. Ale nesmí se zneužívat autority nadřízeného k popření důstojnosti křesťana, vždyť všichni jsme stejně bratři a sestry, ani k zastření autority Boží. Za třetí Pán Ježíš říká: „Kdo z vás je největší, ať je váš služebník.“ Třetí pravidlo tedy říká: Mírou tvé velikosti je míra tvé užitečnosti bližním. Lidská autorita má být jakousi čočkou, která soustřeďuje a ve svých činech zviditelňuje Boží péči a dobrotu. „Oni mluví ale nečiní to.“ Aby tato výtku Pána Ježíše jeho současníkům, že hezky mluví, ale nic nedělají, neplatila i na nás, o tom si teď při mši svaté pohovoříme každý sám osobně ve svém srdci přímo s Pánem Ježíšem. Ale napřed povstaňme a společným vyznáním víry se přihlasme za učedníky našeho Pána.

ZNÁŠ SVÉ PŘÁTELE ?

Také nemáte rádi listopad? Samé bláto, studená, mokrá mlha jak umrlčí rubáš. Chodí se na hřbitovy. Mnoho lidí umírá. Ale na začátku dušičkového

měsíce nám chce matka Církev dát nahlédnout do zcela jiného, jasného, radostného světa svátkem Všech svatých. Chce nám tím svátkem dopomoci právě k tomu, po čem všichni nejvíce toužíme, co nám nejvíce schází. Co to je? Necítíš se také někdy osamělý? Nemáš pocit, že tě nikdo nechce, že o tebe nikdo nestojí, že na tebe nikdo nemá čas, že ti nikdo nerozumí? Tak se vede občas každému, kdo jednou přestal být docela malým děckem. A k tomu nám chce právě o svátku Všech svatých matka Církev povědět něco moc radostného. Říká nám: Nejsi vůbec sám, zapomenutý, neznámý. Je mnoho těch, kteří tě znají, moc dobře znají. A kteří ti rozumějí, protože se kdysi vedlo jim tak jako tobě. Jsou to nádherní lidé a co víc: mají pro tebe čas, všechnen čas. Jsou to různí lidé: letci, kněží, umělci, dělníci, učenci a železničáři. Všichni svatí v nebi.

Je jich mnoho, ale nejvíc se o tebe zajímá ten, jehož jméno ti na křtu propůjčili, tvůj křestní patron. Pravda, stojí tě takové přátelství trochu námahy: Poznat život světce. Přemýšlet, jak žil on, jak by žil na tvém místě. Vezměme si třeba světce dnešního evangelia Zachea. Jak to dělal, že se stal přítelem Pána Ježíše, že si pěkně s ním seděl a hovořil? Původně žádný sympat'ák: zbohatlík z nakradeného majetku: vrchní pan celník. Vždyť ho nikdo neměl rád. Ani ho nechtěli pustit dopředu, když chtěl vidět Pána Ježíše. Ale on byl zvědavý a to bylo jeho štěstí: musí přece vidět toho pána, co se o něm pořád mluví. A tak měl nápad: Když mě nechcete pustit, tlačte se sami. A vylezl si na strom. Uvelebil se tam a vítězoslavně koukal: To jsem na vás vyzrál. Jenže Pán Ježíš vyzrál na něj: Polez dolů! Asi mu nebylo v té chvíli moc dobře: Co mi chce? Veřejně ukázat na mé zlodějny? Říká se o něm, že všechno ví! Ale Pán Ježíš je senzační: Nic nevyčítá, říká, že ho poctí návštěvou.

To puknou závistí v celém Jerichu! Zacheus s ním obědvá. A v jeho blízkosti i roste: Pane, koho jsem ošidil, tomu vrátím. A polovinu svého majetku dám chudým! Tak mu prospělo, že byl zvědavý na Pána Ježíše, tak mu prospěla Ježíšova přítomnost. Teď je Zacheus v nebi ještě větším boháčem: má za přátele všechny hodné lidi. Není sám. Nikdo ho neodstrkuje. Všichni ho mají rádi, i Pán Ježíš. Co si budeme pamatovat: budu zvědavý na Pána Ježíše, budu ho chtít blíže poznat, pozorně o něm přemýšlet a naslouchat mu. Budu zvědavý i na přátele v nebi, svaté, na svého patrona. Chci tento týden poznat lépe jeho život, přečíst si něco o něm. A nyní povězme společně Pánu Ježíši, že chceme být jeho přáteli, že v něj věříme.

POKRYTECTVÍ A CTIŽÁDOST

Kdo to byli ti zákoníci a farizejové, před kterými Pán Ježíš v dnešním evangeliu tak důkladně varuje? Původně to byli představitelé laického křídla reformního hnutí Izraele a stavěli se proti saduceům, příslušníkům kasty kněžské. Saduceové se snažili usnadnit lidu víru tím, že z ní škrtali vše, co se světu nelíbí. Jenže tak ji spíš vyprazdňovali než chránili. Farizeové chtěli upevnit víru v národě pravým opakem: radikální přísností v zachovávaní všech

starých zvyklostí do posledního písmene. Jenže tím ztratili postupně ze zřetele celistvost, vlastní smysl a cíl víry. Pouhé lpění na formách, které kdysi vznikly, nemůže víru obnovit, protože víra je víc, než souhrn zbožných úkonů. Za časů Kristových představovali farizeové vůdce pravověrného židovstva. Pro svou precizní znalost Zákona byli ctěni lidem a považováni za jejich mluvčí. Přesto Pán Ježíš proti nikomu tak ostře nevystupoval, jako proti farizeům. Nazývá je slepými vůdci slepých, protože už neviděli jádro Boží zvěsti, ale dbali především o své vůdčí pozice u lidu, a to často pokryteckými prostředky. Jejich znalost Zákona je nevedla k pokoře před Bohem, ale k pýše nad jejich znalostmi, k ctižádosti. Laskavá služba nevědomým se změnila v tvrdou vládu a panování. Místo aby vděčně děkovali Bohu, obdivovali sebe. Vynášeli a předváděli se před lidmi svým profesionálně perfektním plněním detailů Zákona. „Z máty a kopru odvádíte desátek chrámu, komáry cedíte a velbloudy polykáte. Na maličkostech lpíte a sama podstata víry vám uniká,“ řekl jim Pán Ježíš.

A co nejhorší? Považovali se za zbožnější než ostatní, a proto si osobovali právo druhé soudit, kárat a kritizovat. Pýcha, ctižádost, tvrdé srdce uvnitř, ale navenek předstírání spravedlnosti. Tak dobře to předstírali, že tomu i sami věřili. Takoví byli farizeové za časů Kristových. Proč o tom dodnes mluvíme? Protože Pán Ježíš říká nejen svým současníkům, ale i nám, dnešním křesťanům: „Nebude-li vaše spravedlnost o mnoho převyšovat spravedlnost zákoníků a farizeů, do nebeského království nevejdete.“ Farizejství tedy ohrožuje i nás, i dnešní Církev, zůstává problémem i pro dnešní kněze. Neúnavný misionář P. Braito si jednou v časopise „Na hlubinu“ posteskl: „Copak hříšníci, s těmi to jde, těm mohu pomoci, obrátit je. Ale se „spravedlivými“ je to zlé. Tam jsem bezmocný, protože ti chtějí jen obracet mne.“ Jak se člověk stane takovým „spravedlivým“, moderním farizejem? Farizej si staví svou spravedlnost pečlivým lpěním na vedlejších věcech, zvyklostech a pořádcích. Z toho roste sebevědomí: Jak já jsem zbožný! Z toho roste povýšenost: Hele, tamten a ten a ten není tak důsledný jako já v zachovávaní zbožných úkonů! A už je tu nový farizej, který jiné kárá, sebe obdivuje, jiným ukládá neúnosná břemena a bere si k tomu právo ze své komáří důslednosti. Farizej si chce Boha zabavit pro sebe: Co chce farizej, to hlásá jako Boží vůli. Osobní zájmy farizeje jsou svaté Boží zájmy. Malý či větší farizej je v každém z nás. Je potřebí mnoho milosti k tomu, abychom farizeje v sobě odhalili, a ještě víc k tomu, abychom proti němu poctivě bojovali. Není snadné nehledat svou slávu u lidí, ale u Boha, nebýt ctižádostivý, ale pokorný.

Teď jsme došli k pravému slovu, které vyjadřuje opačný pól farizejství: Pokora, skromnost. Pokora je oproštění od iluze, že já musím mít vždy a ve všem pravdu, abych neztratil mezi lidmi tvář. Pokora chrání proti pokrytecké starosti, co řeknou lidé, zda neohrozím svou pověst. To je praktická obrana proti farizejství: cvičit se energicky v pokoře a skromnosti. Jak nás vede Pán Ježíš, abychom nepropadli farizejství? Neukládá nám jako první úkol následovat

náboženské předpisy a zákazy, ale následovat jeho. Naše různá cedítka nám nesmí být důležitější, než duch Ježíšovy lásky. Nemáme stavět na množství zbožných úkonů a modliteb, ale na jakosti. Dobře broušený diamant je cennější než vagón uhlí a přitom obojí je uhlík. Záleží na naší lásce, to je míra ryzosti. Existuje jedno bezpečné poznávací znamení, že ne horlivost farizejská, ale horlivost lásky je při díle. Je jím radost, která při našem pachtění prosvítá navenek v podobě vlídného a hřejivého humoru, daleko od věčné ustaranosti farizeje. Zakončeme proto dnešní meditaci známou modlitbou Tomáše Mora, z níž voní oba ochranné prostředky proti farizejství: Pokora a humor: „Bože, prosím tě, dej mi dobré trávení, a také, abych měl co trávit. Dej mi zdravé tělo a svědomitost při jeho údržbě. Dej mi, Pane, mysl, která nezná nudu, která neví, co je reptat a naříkat. A nedopusť, abych si dělal příliš mnoho starostí o to roztahující se něco, co se jmenuje „já“. Dej mi, Pane, smysl pro humor. Dej mi milost pochopit žert. Dej, abych v životě poznal trochu štěstí a abych z něho uměl rozdávat i druhým.“

Říká se vyznání víry.

Přímluvy

Poprosme teď Pána Ježíše, aby nám dal pochopit, jak nebýt ani zákoníkem, ani farizejem, ale křesťanem. Pane Ježíši pomoz nám:

Abychom jiným neukládali břemena, která sami neneseme.

Abychom se ctižádostivě nehonili za tituly a slávou.

Abychom slabším než my ochotně pomáhali.

Abychom nekupovali zbytečné věci a šetřili tak pro pomoc potřebným.

Aby národy si uměly vládnout v duchu spravedlnosti a úcty k zákonům.

Aby schopní a hodní lidé neodmítali spolupracovat při řízení veřejných věcí.

Abychom svůj život hodnotili pod zorným úhlem věčnosti.

Aby naši zemřelí došli do tvého království.

Prosíme Pána za nová kněžská a řeholní povolání: Dej, aby i z našich rodin vycházeli noví kněží a jejich pomocníci.

Pane Ježíši, tys žil tak, jak jsi to učil. My bychom se v tom také chtěli podobat tobě a jednat jako ty, jenž žiješ a kraluješ na věky věků. - Amen.

Cyklus B:

Uvedení do 1. čtení

Text, který nyní uslyšíme ve čtení ze Starého zákona, se modlí každý Izraelita třikrát denně. Připomínají si tím svou věrnost Bohu. Jaká je naše denní modlitba?

Nebo:

Pasáž z Deuteronomia je jednou z nejdůležitějších v celém Starém zákoně: obsahuje základní vyznání víry Izraele a zároveň přikázání celistvé a nerozdělené lásky k Bohu. Na těchto dvou pilířích stojí celý Zákon i Proroci.

1. ČTENÍ Dt 6,2-6 *Slyš, Izraeli: Miluj Hospodina, svého Boha, celým srdcem!*

Čtení z páté knihy Mojžíšovy.

Mojžíš řekl lidu:

„Boj se Hospodina, svého Boha, a zachovávej všechny jeho zákony a příkazy, které já ti přikazuji - ty, tvůj syn a syn tvého syna - po všechny dny svého života, abys byl dlouho živ.

Slyš, Izraeli, svědomitě je zachovávej, aby se ti dobře vedlo, abyste se velmi rozmnožili, jak to slíbil Hospodin, Bůh tvých otců, že ti dá zemi oplývající mlékem a medem.

Slyš, Izraeli, Hospodin je náš Bůh, Hospodin je jediný. Miluj Hospodina, svého Boha, celým srdcem, celou duší a celou svou silou! Ať tato slova, která ti dnes přikazuji, zůstanou v tvém srdci!“

Slyšeli jsme slovo Boží.

Žl 18,2-3a.3bc-4.47+51ab Odp.: 2

Odp.: Miluji tě, Hospodine, má sílo!

Miluji tě, Hospodine, má sílo, - Hospodine, má skálo, mé útočiště, zachránce můj!

Odp.

Můj Bože, má skálo, na niž se utíkám, - můj štíte, rohu mé spásy, ochrano má! - Budu vzývat Hospodina, jemuž náleží chvála, - a od svých nepřátel budu vysvobozen.

Odp.

Ať žije Hospodin, požehnána buď moje Skála, - sláva buď Bohu, mému spasiteli! - Veliká vítězství jsi popřál svému králi, - dáváš přízeň svému pomazanému.

Odp.

Uvedení do 2. čtení

Druhé čtení naznačuje, co v Ježíši máme my víc, než měl Izrael ve Starém zákoně.

Nebo:

Ježíš je nesmrtelný, proto jeho kněžství trvá stále. Je dokonalý a bez viny, proto je jeho kněžství jedinečné a neopakovatelné. Všeobecné kněžství věřících či kněžství služebné je jen účastí na jediném kněžství Kristově.

2. ČTENÍ Žid 7,23-28 *Ježíš je navěky, a proto jeho kněžství nepřechází na nikoho jiného.*

Čtení z listu Židům.

Bratři a sestry!

V době starozákonní mnozí se stávali kněžími, protože umírali, a ne-mohli tedy jimi být stále; Ježíš však je navěky, a proto jeho kněžství nepřechází na nikoho jiného. Proto také je schopen přinést úplnou spásu těm, kdo skrze něho přicházejí k Bohu, neboť je stále živ, aby se za ně přimlouval.

Ano, právě takového velekněze jsme potřebovali: aby byl svatý, nevinný, neposkvrněný, oddělený od hříšníků, vyvýšený nad nebesa, který nemá zapotřebí, jako jiní velekněží, stále a stále podávat oběti nejprve za hříchy vlastní a teprve potom za hříchy lidu. Ježíš to učinil jednou provždy, když sám sebe přinesl v oběť.

Zákon totiž ustanovuje za velekněze lidi, kteří jsou podrobena slabosti; ale ona přísaha - pozdější než Zákon ustanovuje Syna, který dosáhl dokonalosti navždy.

Slyšeli jsme slovo Boží.

ZPĚV PŘED EVANGELIEM Jan 14,23

Aleluja. Kdo mě miluje, bude zachovávat mé slovo, praví Pán, - a můj Otec ho bude milovat, a přijdeme k němu. Aleluja.

Uvedení do 3. čtení

Otázka z dnešního evangelia, které z Božích přikázání je největší, byla u Izraelitů předmětem úporných sporů. Kdo je zbožnější? Ten, kdo slouží v chrámě Bohu, nebo ten, kdo slouží venku lidem? Poslechněme, jak to rozřešil Pán Ježíš.

Nebo:

Perikopa je součástí cyklu o sporech Ježíše s představiteli tehdejšího náboženského života. Tento cyklus je příznačný tím, že Ježíš se v těchto kontroverzích odvolává vícekrát na knihy Starého zákona. I v tom se ukazuje, že Kristus byl skutečným synem židovského národa.

EVANGELIUM Mk 12,28b-34 *To je první přikázání. Druhé je mu podobné.*

Slova svatého evangelia podle Marka.

Jeden z učitelů Zákona přistoupil k Ježíšovi a zeptal se ho: „Které přikázání je první ze všech?“

Ježíš odpověděl: „První je toto: ‚Slyš, Izraeli! Hospodin, náš Bůh, je jediný Pán. Proto miluj Pána, svého Boha, celým svým srdcem, celou svou duší, celou svou myslí a celou svou silou.‘ Druhé je toto: ‚Miluj svého bližního jako sám sebe.‘ Žádné jiné přikázání není větší než tato.“

Učitel Zákona mu na to řekl: „Správně, Mistře, podle pravdy jsi řekl, že on je jediný a není jiného kromě něho a milovat ho celým srdcem, celým rozumem a celou silou a milovat bližního jako sám sebe je víc než všechny oběti a dary.“

Když Ježíš viděl, že učitel Zákona odpověděl rozumně, řekl mu: „Nejsi daleko od Božího království.“ A nikdo se už neodvážil dát mu nějakou otázku.

Slyšeli jsme slovo Boží.

JAK VYPADAJÍ SVATÍ DNES

Dušičkový týden se svátky Všech svatých nám spolu s dnešním evangeliem klade otázku po křesťanské svatosti. Kdo je svatý? Známe různé podoby svatosti v minulosti. Po celý církevní rok nám kalendář připomíná velké osobnosti minulosti. Ale co víme o jejich svatosti? Přes dlouhé roky se nám podoba jejich svatosti donesla všelijak stylizovaná. Ten byl pro víru zabit, ten umučen, ten dělal veliké divy a zázraky, ten se samou svatostí přímo vznášel ve vzduchu, ten se postil už jako kojeneček, ten měl stigmata, rány Kristovy na ruku. Nikdo z nás něco takového nemá. Divy také neděláme. Jak vypadají svatí dnes? Katolický spisovatel Adolf Holl napsal životopis svatého Františka z Assisi a dal mu název Poslední křesťan. Píše tam, že svatý František by dnes našel porozumění leda mezi chuligány a vyvrženci, že už mezi dnešními normálními lidmi není svatých křesťanů. Měl pravdu ten spisovatel, že už dnes žádní svatí nejsou? A jestliže neměl, a o tom jsem přesvědčen, že neměl, jak vypadají dnešní svatí? S touhle otázkou se obrátili mladí lidé na kněze. Poslechněme si jeho odpověď: „Světec mezi námi, to je především sympatický člověk, všestranně sympatický. Své povolání stoprocentně ovládá, je machr ve své profesi a dělá svou práci rád a svědomitě. Nemluví příliš o Bohu s lidmi, zato mluví denně s Bohem o lidech kolem sebe a modlí se za ně. Vyznačuje se prostotou a jednoduchostí ve všem. V chování i v oblékání. Svou zděděnou letoru, svou povahu má zvládnutou do rovnováhy mezi veselostí a vážností, mezi starostlivostí a bezstarostností. Protože při všem důvěřuje v Boží prozřetelnost, přijímá každou radostnou událost jako Boží dar, každou zlou a bolavou jako školu pevnější důvěry v

Boha. Dnešní světec nedělá nic mimořádného, ale dělá vše mimořádně dobře. Žije všedním životem, ale s nevšední láskou.

Zná své dobré i špatné vlastnosti. Z těch dobrých se raduje a staví na nich své sebevědomí a svou sebejistotu, s těmi špatnými se poctivě potýká. Není užvaněný, mluví jen tehdy, má-li o čem, co by bylo zajímavé a užitečné pro druhého. O sobě mluví co nejméně. Nerad něco slibuje a když už, tak nikdy to, o čem neví jistě, že to bude moci splnit. Na druhé nežárlí. Ví, že jen tuctoví lidé se bojí, že je někdo předstihne. Neporučí drahé kolem sebe, ukazuje jim spíš příkladem než slovy, jak pěkně žít a jednat. A když usoudí, že je nutno na něco upozornit či varovat, pak vždy mezi čtyřma očima a v klidu. Nikdy nic nevytýká v rozčilení, ve hněvu. Rozumným přáním druhých se snaží vyhovět. Hledá, jak rozveselit. Dnešní světec se nikomu nevnucuje, ale je a svítí kolem sebe jako lampa na svícnu.“ Takhle podává podobu dnešního světce, křesťana, učitel duchovního života. Jestliže jsi dobře a pozorně poslouchal, muselo ti napadnout: „Ale vždyť toto je ideál správného člověka vůbec, člověka jako takového, ať už je to křesťan nebo ne.“ Ano. Křesťanství je návod na správný lidský život. Návod od samého výrobce života, od Stvořitele. Křesťanství je návod, jak hezky prožít tento náš lidský život. Proto dnes se společně ztišme v modlitbě před Boží tváří s otázkou: Jaká je podoba mé osobní svatosti? V mém prostředí, kde žiji a pracuji? S mou povahou, v mém věku, v mé životní situaci? Jak já si umím žít své lidství a křesťanství? A povstaňme ke společné prosbě, aby nám Bůh dal světlo sebepoznání a chuť k následování.

DOBŘÍ MANŽELSTVÍ

Zauvažujme dnes o dnešních mladých manželstvích. Zkoumali jsme je už z mnoha stran. Probírali jsme jejich neduhy a ukazovali si léky na ty neduhy. Hledali jsme, jak manželským katastrofám a rozvratům předcházet. Je načase, abychom aspoň nakonec naladili strunu a rozehráli ódu na ideální a šťastné manželství. Ale buďme skromní. Ptejme se, je-li vůbec nějaké dobré manželství? A tu stačí se kolem sebe rozhlédnout a uvidí je i ti největší škarohlídi. Jsou dobrá manželství. A jak ta dobrá manželství vypadají? To se sejdou dva lidé, co nemají žádnou chybu? Kdepak. Bez chyby jsou jen Boží andělé, a ti se nežení a nevdávají. Dobré manželství mají dva normální lidé, tedy lidé s dobrými vlastnostmi i s chybami, ale lidé, kteří své chyby znají, umějí je uznat, omluvit se, bojují s nimi. Dobří manželé jsou lidé, kteří dokážou být k chybám druhého tolerantní, snášliví. Co to ta manželská tolerantnost je, vyjadřuje známé úsloví: „Manželská tolerantnost je schopnost unést, že ten druhý vedle mne je jinak hloupý, než jsem já.“

Chyby máme každý. Ale nejvíc mi jde na nervy právě ta chyba druhého, kterou já nemám. Jednou kněz řekl své farní rodině: Špatné příklady manželských rozvratů vidí mladí lidé všude. Dobrá manželství nevidí. Ta nejsou křiklavá, ale jsou nenápadná. Vy, kteří jste své manželství zvládli, napište nám o

tom! Za čas kněz předčítal: „Žijeme spolu 18 let, máme 3 děti 17, 15 a 14 let. Je nám spolu dobře. Proč? Od začátku, co jsme se poznali je mezi námi důvěra. Nic na tom nezmění, že se občas pohašteříme. Ta důvěra stojí na vzájemné otevřenosti. Nic jeden před druhým neskrýváme, nic na sebe nehrajeme, žádnou masku nenosíme. Říkáme si volně své mínění, i když víme, že ten druhý má opačné. Nebojíme se, že ten druhý nám to bude mít za zlé. Proto je mezi námi i pocit bezpečí: zde jsem doma, zde nejsem nijak a ničím ohrožen.“

Také se mezi námi vyskytnou manželské doby ledové, ale s postupem času jsou stále řidší a kratší. Naše osobní chyby? Máme je a známe je. Také si je někdy připomínáme, ale nikdy se nepokoušíme jeden druhého napravovat a polepšovat. Snažíme se polepšovat každý sám sebe. Nevíme, co vše nám ještě budoucnost přinese až děti odejdou z domu, až zůstaneme zase sami dva. Ale jedno už víme jistě: Vyplatilo se nám, že jsme se vzali. Naše manželství nám přineslo mnoho radosti do života. Bohu díky za to.“ Tolik dopis. Pěkné, copak o to, ale jak si takový pěkný vztah vybudovat, jak jej vytvořit? Druhý dopis citoval kněz z časopisu, kde žena radí manželům: „Aby se žena cítila v manželství dobře, je třeba i vlastní ženu zdvořile pozdravit, smeknout před ní klobouk, otevřít jí dveře, pomoci do kabátu. Všimni si občas, že jí to sluší a nenech si to pro sebe. Když na ní vidíš, že stárne, podívej se dobře na sebe. Také už nejsi takový chlapík, jako když ses ženil. Nezapomínej na různá data, která v životě ženy něco znamenají: narozeniny, jmeniny a výročí svatby. Přines jí někdy do postele dobrou snídani. Zajímej se o to, jak se jí daří v zaměstnání. Budeš-li se takto ke své ženě chovat, moc se ti to vyplatí. Ona ti za to dá útulný a láskyplný domov.“

Další dopis vytáhl pan farář ze starodávné obálky a četl: „Milý pane faráři, chystáme se slavit zlatou svatbu a vy se nás ptáte po receptu, jak vydržet padesát let ve šťastném manželství. Musíme vám odpovědět, že představa šťastného manželství je iluze. Nic takového neexistuje. Není člověk, který by byl do svého manželského partnera trvale zamilován a žil stále v sedmém nebi. Není manželství, kde by oba byli stále stejného názoru. Zápolí spolu denně o řešení různých problémů, o použití peněz, o výchovu dětí. A není to žádné neštěstí, dokud si jeden z nich nezačne myslit, že s někým jiným by to každodenní dohadování bylo snadnější. Není to neštěstí, dokud hledají řešení oba společně, dokud si důvěřují, že to oba myslí dobře. Můj muž a já jsme si bohudíky vzájemnou důvěru uchovali. Když jsme se před padesáti lety brali, pan farář nám řekl slova, která si pamatujeme dodnes. Řekl nám: "Stojí psáno: S bázní a třesením usilujme o svou spásu. Ale nestojí psáno nikde: Bojte se jeden druhého. Proto se vždy snažte zachránit slovo druhého tím, že si je vyložíte v dobrém smyslu." A také nám připomněl: „Tři věci potřebujete k dobrému životu: Znalost toho, co máte věřit, a to vám poví modlitba Věřím v Boha. Znalost toho, co máte dělat, a to vám poví Desatero Božích přikázání. A znalost toho, zač se máte modlit, a to vám poví Otčenáš.“

My jsme se snažili podle těch rad žít. A tak jsme kromě starostí prožili i mnohé dny spokojené a mnohé chvíle šťastné. A proto víme dobře, zač budeme v kostele spolu s vámi a s našimi dětmi a vnuky Bohu ze srdce děkovat.“ Chceš žít spokojeně? Dělej vše pro to, aby byla spokojená tvá žena či tvůj muž vedle tebe. Snaha o dobré manželství je úsilí, které je nutno vždy znovu začínat. Denně při ranní modlitbě. Každou neděli začínat nový týden v kostele. Jde to, vždyť Bůh je věrný. I v manželství je stále přítomen hlas jeho Ducha, jen jej nepřeslechnout.

Říká se vyznání víry.

Přímluvy

Spojme se teď v mysli každý se svými zemřelými a prosme za ně Boha.

Naši zemřelí ať vejdou do světla věčného v tobě, Bože.

Umírající ať pevně důvěřují ve tvé milosrdenství.

Těžce nemocní ať se na věčnost připravují beze strachu.

Ať jsme všichni pamětliví, že na konci života se setkáme se svým každým slovem i činem.

Ať je v nás živá ochota k láskyplné službě.

Ať odpouštíme našim viníkům, aby i nám mohlo být odpuštěno.

Ať se snažíme ve svém prostředí napomáhat k pokoji a smíření.

Ať se najdou odvážní mladí lidé, kteří tě nenechají osamělého na cestě za záchranou lidstva, a doplní řady tvých učedníků.

Odpočinutí věčné dej všem zemřelým, Bože, a světlo věčné ať jim svítí. Ať odpočívají v pokoji. - Amen.

Nebo:

Bůh, přítel života, nám prokazuje svou lásku ještě dříve, než se k němu my sami obrátíme. Na to se spolehněme nyní, když mu budeme předkládat své potřeby a prosby:

Za celé stvoření a především za lidstvo, které pomocí vědy a techniky pokračuje ve tvém stvořitelském díle.

Za všechny, kteří v zármutku i radosti hledají tvé stopy, především za ty, kdo prosazují úctu a otevřenost ke skutečnostem cizím a nezvyklým.

Za všechny, kdo se angažují pro blaho lidstva, především za ty, kdo jsou nepohodlní, protože evangelium učinili měřítkem svých slov a činů.

Za malé i těžké hříšníky a hříšnice, především za sebe, protože znovu a znovu potřebujeme tvé pochopení a laskavost.

Pane, náš nebeský Otče, ty nám dáváš podíl na své oblažující spáse. Tobě, trojjedinému a věrnému Bohu buď chvála nyní a po všechny naše dny i na věky věků. - Amen.

Cyklus C:

Uvedení do 1. čtení

Budeme si teď číst z knihy Moudrosti. Je to vůbec nejmladší kniha Starého zákona - vznikla v prvním století před Kristem. Nejen dobově, ale i obsahem je už na samém prahu Nového zákona. Poslechněme si, jak krásnou představu o Bohu měl už starozákonní člověk.

Nebo:

Následující úryvek je výjimečný: nikde jinde ve Starém zákoně není vyjádřena tak silně a zřetelně myšlenka o Božím milosrdenství ke všem lidem, přesněji o Boží všemohoucnosti projevené milosrdenstvím: Bože, ty ukazuješ svou všemohoucnost nejvíce tím, že se smilováváš a odpouštíš.

1. ČTENÍ Mdr 11,22-12,2 *Máš slitování se vším, vždyť miluješ všechno, co je.*

Čtení z knihy Moudrosti.

Pane, celý svět je před tebou jako prášek na vahách,
jako kapka rosy, která zrána padá na zem.
Ty však máš slitování se vším,
protože můžeš všechno,
a jsi shovívavý k hříchům lidí, aby dělali pokání.
Vždyť ty miluješ všechno, co je,
a nic si neošklivíš z toho, cos udělal,
neboť kdybys něco nenáviděl, nestvořil bys to.
Jak by něco mohlo trvat, kdybys to nechtěl,
nebo se uchovat, kdybys to nepovolal k bytí?
Ale ty máš na všechno ohled,
poněvadž je to tvé, vládce, milující život,
neboť tvůj nepomíjející duch je ve všem.
Proto zbloudilé trestáš poněnáhlu
a napomínáš tím, že jim vyčítáš to, čím hřešili,
aby zbaveni své špatnosti věřili v tebe, Pane.

Slyšeli jsme slovo Boží.

Žl 145,1-2.8-9.10-11.13cd-14 Odp.: srv. 1

Odp.: Budu velebit tvé jméno, můj Bože, králi.

Budu tě oslavovat, můj Bože, králi, - budu velebit tvé jméno po všechny věky. - Každý den tě budu velebit - a chválit tvé jméno po všechny věky.

Odp.

Milosrdný a milostivý je Hospodin, - shovívavý a plný lásky. - Dobrotivý je Hospodin ke všem - a soucit má se všemi svými tvory.

Odp.

Ať tě chválí, Hospodine, všechna tvá díla - a tvoji zbožní ať tě velebí! - Ať vypravují o slávě tvého království, - ať mluví o tvé síle.

Odp.

Věrný je Hospodin ve všech svých slibech - a svatý ve všech svých činech. - Hospodin podpírá všechny, kdo klesají, - a pozvedá všechny sklíčené.

Odp.

Uvedení do 2. čtení

Svatý apoštol Pavel nám dnes ukazuje, kde je správný střed mezi dvěma extrémami: mezi lidmi, kteří myslí jen na tento život, a mezi blouznivci, kteří myslí jen na konec světa.

Nebo:

Soluňané očekávali příchod Páně příliš brzo a to vedlo k určitým nepokojům a zmatkům: myšlenka na příchod Páně však nemá vést k zahálce nebo k panice, ale k životu prožitému plně pro Pána. Pavel proto směřuje pozornost k obyčejným záležitostem prožívaným neobyčejným způsobem, totiž v moci Boží, ve víře a v činné lásce. Takový styl života je nejlepší přípravou na slavný Kristův advent a je důstojnou oslavou jeho jména, neboli vyzařováním jeho slávy: Kristova sláva se v životě věřících zviditelňuje již teď, aby se v ten den ukázala naplno.

2. ČTENÍ 2 Sol 1,11-2,2 *Jméno Kristovo bude oslaveno skrze vás a vy budete oslaveni skrze něho.*

Čtení z druhého listu svatého apoštola Pavla Soluňanům.

Bratři a sestry!

Bez přestání se za vás modlíme, aby vás učinil náš Bůh hodnými dober, ke kterým vás povolal, a svou mocí zdokonalil, že budete mít vždycky zálibu v konání dobra a vaše víra aby se projevovala skutky. Pak bude jméno našeho Pána Ježíše oslaveno skrze vás, a vy budete oslaveni skrze něho podle milosti našeho Boha a Pána Ježíše Krista.

Pokud jde o dobu, kdy přijde náš Pán Ježíš Kristus a kdy se my u něho shromáždíme, prosíme vás: nenechte si tak snadno poplést hlavu, či se dokonce

polekat nějakým proroctvím nebo listem prý od nás poslaným, jako by ten den Páně měl už nastat.

Slyšeli jsme slovo Boží.

ZPĚV PŘED EVANGELIEM Jan 3,16

Aleluja. Tak Bůh miloval svět, že dal svého jednorozeného Syna; - každý, kdo v něho věří, má věčný život. Aleluja.

Uvedení do 3. čtení

V evangeliu uslyšíme, jak se vyplácí být na Pána Ježíše zvědavý. Očekáváme my slova evangelia také se zvědavostí?

Nebo:

Základní rysy dnešního vyprávění se objevují už v perikopě o celníku Levim. Podobnost je velmi zřetelná a oba příběhy, právě na začátku a na konci Ježíšova veřejného působení, udávají základní tón Ježíšova poslání: on přišel hledat a zachránit to, co zahynulo.

EVANGELIUM Lk 19,1-10 *Syn člověka přišel hledat a zachránit, co zahynulo.*

Slova svatého evangelia podle Lukáše.

Ježíš vešel do Jericha a procházel jím. Byl tam jistý člověk, jmenoval se Zacheus. Byl to vrchní celník, velmi bohatý. Rád by uviděl Ježíše, jak vypadá, ale nemohl, protože tam bylo plno lidí a on byl malé postavy. Běžel napřed a vylezl na fíkovník, aby Ježíše viděl, protože tudy měl procházet.

Když Ježíš přišel k tomu místu, podíval se nahoru a řekl mu: „Zachee, pojď rychle dolů: dnes musím zůstat v tvém domě.“ On rychle slezl dolů a s radostí ho přijal. Všichni, jakmile to uviděli, reptali a říkali: „Vešel jako host k hříšníkovi!“

Zacheus se zastavil a řekl Pánu: „Polovici svého majetku, Pane, dám chudým, a jestli jsem někoho o něco ošidil, nahraďím mu to čtyřnásobně!“

Ježíš mu řekl: „Dnes přišla do tohoto domu spása. Vždyť i on je potomek Abrahámův. Syn člověka přišel hledat a zachránit, co zahynulo.“

Slyšeli jsme slovo Boží.

KŘESŤANSKÝ SMYSL STÁŘÍ A SMRTI

Ústřední myšlenkou vyprávění o Zacheovi i listu svatého apoštola Pavla je setkání s Pánem Ježíšem. Soluňští křesťané byli zmateni a čekali každým dnem konec světa. Přestali normálně pracovat a žít, jen čekali a báli se soudu a smrti.

Strach ze smrti a z konce je věc ošklivá a lidé jím trpí dodnes. Na linku důvěry volala starší paní, že už nemůže dál. Už osmkrát napsala svou závěť. Ale nejde jí vlastně o závěť, jde jí o smrt. Nemůže snést myšlenku, že tu vše kolem bude dál a ona tu za chvíli nebude. A že to nebytí může nastat kdykoli. A strach z té chvíle jí sedí v týle. Je jí, jakoby stále čekala návštěvu někoho, kdo ji o všechno připraví. Většina lidí si takové starosti nedělá. Jednoduše na své stáří a na svou smrt odmítají myslet: Ty ošklivé věci se vždy týkají jen ostatních, mně ne. Kdekdo by se rád dožil stáří, ale nikdo nechce být starý. Přesto však stárneme a umíráme, a víme o tom.

Kdo není věřící, ten se těm úzkostným pocitům brání asi ještě hůř, než člověk věřící. Nevěra je život bez osobní budoucnosti, bez vyhlídek do budoucna. K umění křesťanského života patří i umění stárnout a umění umírat. Křesťan ví, že věřící člověk je víc než živočich. Proto snadněji chápe, že i když tělesné síly slábnou, jsou tu ještě síly duševní, o něž se může opírat. Nenaříká proto nad tím, co už nemůže, ale těší se z toho, co ještě může. Starší člověk musí častěji odpočívat. Je tedy konečně čas poslechnout si trochu pěkné hudby, potěšit se pohledem na hezká kvítka, přečíst si pěknou knihu, zamyslet se a zavzpomínat. Křesťan ví, že i když už nemůže moc pracovat, je přece stále důležitou složkou rodiny. Vždyť k úplnosti lidské pospolitosti patří nejen děti a dospělí, ale i staří. Svědčí o tom, že kde vyrůstají děti bez dědečka, bez babičky, je to na nich poznat většinou po celý život. Schází jim generační návaznost na minulost, schází jim umění vzpomínání, fantazie pohádek a umění vyprávění.

A starým lidem, kteří žijí bez vnoučat, zase schází vděční posluchači. Je dobře si tohle připomínat, abychom se nebáli stáří: Má své důležité místo v lidském společenství, má i svou osobitou krásu a radost. Myslíš si teď možná: ano, tak by to bylo všechno hezké, ale ty nemoci a ta bezmoc! Zde platí už jednou řečená zásada, že stárnoucí křesťan nenaříká nad tím, co už nemůže, ale těší se z toho, co ještě může. Zeptejte se těch, kteří už ztrácejí zrak, jak si nově uvědomují, jaký dar je sluch. Zeptejte se těch, kdo už nemohou chodit, co vše se dá vidět z křesla u okna. A bolesti, bezmoc, to už je vlastně část umírání. Člověk umírá a Boží dítě se začíná rodit. A zrození, porod, to je vždycky bolestná věc. Ale vydrží se to, každá maminka to potvrdí. Dá se to vydržet, vždyť je to brána do nového života a vstupné do něj.

A tak moudrý křesťan přijímá bezmoc stárnutí a odumírání jako bolesti svého znovuzrození, jako svůj očištec a daň za chyby a hříchy svého mládí a celého života, jako podíl na Ježíšově křížové cestě a Kalvárii. Když básník napsal, že „radost z bolesti se rodí,“ snad měl na mysli právě tuto křesťanskou představu. Ale přes všechny meditace strach ze smrti zůstává. Je především v osamělosti umírajícího: ve smrti je každý sám. Věřící člověk překonává tu osamělost vyhlížením přicházejícího Ježíše Krista. Když mladá Terezička ležela ne smrtelné posteli, strašila ji spolusestra: „Počkej, jde si pro tebe smrt!“ Ale Terezička se nedala: „Kdepak, pro mne se jde Pán Ježíš!“ Hrůza smrti je také v nejistotě umírajícího: Co bude dál? Nevěřící, jak známe ze zkušenosti, se

neubrání mučivého probírání dvou možností: Buď opravdu není po smrti nic, tedy nicota a zánik, ošklivé to představy. Nebo přece jen je Bůh, kterého odmítal, ze kterého si dělal posměch, zazlíval druhým, když v něj věřili? Přece jen soud? Také ošklivá představa pro něho.

Pro věřícího tato hrůza neplatí: Neodmítl Ježíšovu nabídku lásky. Vrací se sice kajícně jako hříšník, jako marnotratný syn, ale právě proto s důvěrou, že ho přivítá otevřená náruč Otcova. Křesťan může důvěřovat, že i smrt, to poslední, co se mu v životě přihodí, bude dobré. Bude to setkání s Bohem, který je láska. Bude to setkání s Bohem, který je Bohem živých a ne mrtvých. Cesta životem s Ježíšem Kristem, ve víře v něj, to je život navěky. Smrt navěky, to je cesta životem bez Krista a bez víry. Život bez víry stačí právě tak na to, aby člověka přivedl do hrobu. Život ve víře v Krista vede k plnému bytí v Bohu, k věčnému patření na Boha tváří v tvář. To je konečný smysl existence. Vpravdě evangelium, vpravdě radostnou zvěst jsem vám dnes směl hlásat. Buď za to Stvořiteli chvála a dík navěky.

DOBROTIVÝ BŮH A ZLO

Svatopisec v knize Moudrosti tvrdí, jak jsme tu před chvílí slyšeli, že Bůh si neoškliví nic z toho, co udělal. Ale na světě je přemnoho věcí, které si ošklivíme my, lidé. Svět je plný nespravedlností, katastrof, ukrutností a utrpení. Je-li Bůh stvořitelem všeho, kde se všechno to zlo na světě vzalo, když on stvořil věci dobré, které se mu neoškliví? Je-li Bůh všemohoucí, proč tomu zlu nezabrání, proč je trpí? Je-li Bůh láska sama, jak mohl nadto stvořit i peklo a prodloužit tak lidskou bídu do nekonečna? Je-li Bůh nejvyšší spravedlivý, jak může hrozit věčným trestem každému, kdo na chvíli uklouzne a spáchá jediný těžký hřích? Je zde pořád klubko otázek a pořádně zamotaných, které se rodí v mysli člověka asi už od té doby, co začal myslet jako člověk: Proč je to tak? Proč dobrotivý Bůh nezabrání zlu na světě? Buď proto, že zlu zabránit nemůže, ale je pak ještě všemohoucí? Nebo zlu zabránit může, ale nechce, ale je potom ještě dobrý? Nebo může a chce, proč je tedy ještě tolik špatného na světě, proč už dávno nezmizelo?

Pomiňme nejstarší mytologické pokusy o odpověď, totiž dualistickou představu zlého božstva, které pracuje proti dobrému Bohu a zastavme se u pokusu věřících filozofů, kteří se pokoušeli rozumem ospravedlnit Boha proti všem výtkám. Jejich teodicea ukázala jedno důležité: Že Bůh není stvořitelem zla, že není stvořitelem pekla. Dobrý Bůh stvořil dobrý svět a dobře, i člověka. Zlo je jen nedostatek dobra, peklo je osamění člověka, který se odvrátil od Boha. Je to jako s autem. Když nejede, není to z vůle inženýra, který je projektoval. Ten chtěl, aby jezdilo. Je to buď vada materiálu nebo vina šoféra, nebo zásah cizí osoby. Jsou totiž tři druhy zla na světě, říkájí filozofové. Zaprvé zlo metafyzické - bída konečnosti a smrti. Ale což není nezbytnost smrti právě podnětem k hledání Boha a věčného života v NĚm? Za druhé, je tu zlo fyzické -

bolest. Ale copak není bolest nutná, aby upozornila na závady, nemoci, a donutila člověka, aby se léčil, aby žil střídavě, nepil alkohol a předcházel chorobám?

Za třetí je tu zlo mravní - lidská zloba, krutost, pomstychtivost a sadismus. Ale není to stejné, jako se světlem a stínem? Kdybychom nepoznali nedostatek světla - stín, nevěděli bychom ani, co je to světlo. Místo duhy různých barev a krás by tu byl jen jeden tón, oslepující oslnění. Byly by tu lidské mechanismy všechny stejně fungující. A tak filozofové končí svou obranu dobrého Boha Stvořitele konstatováním: Jistě, Bůh mohl stvořit svět úplně bez možnosti zla a bez bolesti. Ale byl by pak opravdu lepší, než je ten náš dnešní? Byl by člověk bez svobodné vůle, člověk robot, ještě vůbec člověkem? Filozofové dokázali, že Bůh zlo nechtěl, nechce a nepůsobí. Ale to nic nemění na naší lidské situaci. Svět je dál plný zla a život plný trápení. Když není vinen Bůh, je tedy vinen člověk, kdo jiný? Dostojevský píše v Bratřech Karamazových o víc než zvířecí krutosti člověka vůči člověku.

A tak jsme svědky druhé vlny v historii lidstva. Vlny, která tváří v tvář zlu, usiluje o ospravedlnění člověka. Svědectví z dob před tisíciletími nám o tom zachovala starozákonní kniha o Jobovi: „Trápení je trest za hříchy,“ říkají Jobovi přátelé. Ale všechna argumentace přátel ztroskotává a ztroskotává i všechno Jobovo úsilí o rozumné vysvětlení. Kolik pokusů o psychologické vysvětlení zla bylo podniknuto od časů Jobových. Kde se bere v člověku agresivita a násilnictví? Je to dědičné, je to dílo vnitřní sekrece, je to vina vnějšího prostředí? Pokusy udělat z vraha nevinnou oběť prostředí ztroskotávají na osobní zkušenosti každého z nás: Já za to přece mohu, jak se zachovám, to já se rozhoduju! Jsou vlivy, jsou pokušení, jsou nálady, ale všechny překonatelné a ovládnutelné. Jsem-li normální člověk, umím si poručit.

Slavný rozhovor bratří Karamazových končí otázkou: „Kdybys ty mohl svět zachránit od vší bídy, smrti a beznaděje, ale musel bys na to obětovat jedno malé dítě, utýrat je k smrti, udělal bys to?“ A Aljoša odpovídá: „Ne, to bych nemohl udělat.“ A zde dochází k rozhodujícímu zvratu: Najednou si oba uvědomují, že právě to se už stalo. Existuje malé a nevinné dítě, které se zrodilo k tomu, aby svou nevinnou krví zachránilo člověka od smrti a zoufalství: Ježíš! Jaký je tedy výsledek celého toho gigantického pachtění lidstva po odpovědi na otázku, jak se dobrý Bůh může dívat na zlo ve světě? Bůh nepotřebuje, aby ho člověk ospravedlňoval či omlouval. Bůh se na zlo ve světě nedívá z nebeské tribuny nečinně. Bůh se ve svém Synu staví po bok člověka zápolícího s trápením a se smrtí.

Kristus nepodává ani filozofické ani psychologické vysvětlení trápení. Kristus však podává pomocnou ruku, staví se solidárně po bok člověka v jeho trápení až po tu smrt. Uvěřit v Krista, následovat Krista, to znamená nést své životní kříže spolu s Ježíšem, spolu s ním umřít a spolu s ním vstát z mrtvých. Ovšem, toto následování kříže neznamena vyhledávání trápení. Záliba v utrpení není žádná ctnost, to je duševní choroba. Jako Kristus nevyhledával trápení,

naopak lidem od něho pomáhal, kde mohl, tak i křesťan pomáhá, kde může, aby trápení a zla bylo na světě méně. Má tedy trápení smysl? Samo o sobě nemá smysl žádný, je to zlo. Ale Kristus nám ukázal, jak dát smysl našemu trápení, když už je nevyhnutelné, tím, že je připojíme k Ježíšově křížové cestě, a tak je učiníme cestou k Bohu. Přihlasme se nyní společně k Bohu, který přišel hledat a zachránit, co hyne.

MAMI, JÁ NECHCI UMŘÍT!

Svátky zemřelých nás vedou na hřbitov ke hrobům a vyvolávají v nás, ale i v našich dětech otázky, na které není snadné srozumitelně a správně odpovídat. Pětiletý chlapec se ptá na hřbitově: „Mami, kdo je tu pochovaný?“ A maminka odpovídá: „Zde leží dítě. Vidíš, hrob je malý.“ „Ale mami, tys přece říkala, že když umře dítě, smí být u Pána Boha? Tak kam přijde doopravdy? Do nebe nebo do země?“ Tazatel je důsledný, maminka hledá odpověď. Když řekne: „Do země přijde tělo a do nebe duše,“ pak bude jistě další otázka znít: „A co je to duše?“ Dětem nejde o detaily ani o filozofii, dětem jde o celou osobu: kde je to děťátko? A maminka vidí, že nelze odpovědět jednou větou. Vždyť děťátko, osoba není v zemi, ani to není nějaký lidský duch, strašidylko bez těla. Ta osoba žije dál jako člověk, má i své tělo, jenomže jinačí. Tohle vše maminka dobře ví, ale jak to dětem povědět, aby v nich nevznikly zmatené představy, to neví.

Poslechněme si proto, jak vysvětlovala otázky života smrti svým dětem katolická spisovatelka Felicita Betzová, která píše: Měli jsme sousedku, paní Hajnou. Byla švadlenou. Nedávno ušila šaty pro mne, teď se dala do přešívání šatů pro babičku. Paní Hajná byla svobodná starší paní a děti měla ráda, proto chtěly děti vždycky s sebou, když k ní maminka nebo babička šla. Najednou děti doma slyší, že paní Hajná musela náhle do nemocnice, tam ji operovali a brzo nato zemřela. Děti ještě nevědí, co je to zemřít, co to je mrtvý, tak se o to ani zvlášť nezajímají. Ale pak přijde pohřeb. Lidé jdou do domu rozloučit se s mrtvou, děti to vidí, chtějí za paní Hajnou také. Mamince se tam s dětmi nechce, ale pak svolí, jednou se musí se smrtí setkat, raději tedy teď, kdy jim mohu pomoci udělat si správnou představu.

Jdou tedy do bytu. Děti se polekají a křečovitě se drží maminčiny ruky. Když uvidí mrtvou v rakvi, ta menší dcerka to nemůže vydržet a šeptá: „Mami, je tohle opravdu paní Hajná?“ Maminka vyvede děti ven začne vysvětlovat: „To už vlastně paní Hajná není, to tu zůstaly jen její kosti a maso.“ „A kde je teda paní Hajná?“ „Ta už je teď jistě u Pána Boha. Už je teď veselá a šťastná, protože u Pána Boha je to moc krásné. Než zemřela, měla velké bolesti, ale teď ji už nic nebolí, už není smutná. A už nikdy nebude tak sama, jak byla ve svém bytě. Teď už si nemusí na nic naříkat.“ Obě děti toho zřejmě měly plnou hlavu: „Ale mami, proč tu nechala své maso a kosti?“ „Protože Pán Bůh ji dal místo tohoto těla, které bylo už nemocné a bolavé, tělo lepší, podobné oslavenému tělu Pána Ježíše o velikonočním ránu, po zmrtvýchvstání. Vzpomeňte si, jak jsem vám

vyprávěla o křtu, že dostáváme nový, Boží život, že jej přijímáním Těla Páně a dobrými skutky rozmnožujeme. Paní Hajná teď už žije docela tím novým životem.“

Celý pohřební obřad sledovaly děti velmi pozorně; při spouštění do hrobu se mě zas pevně chytili za ruce. Cestou domů byly nezvykle mlčenlivé; až za chvíli řekla ta menší: „Mami, já nechci být takhle mrtvá.“ Odpověděla jsem, že já také ne: „Být mrtvý, to je něco zlého. Ani Pán Ježíš nechce, abychom byli mrtví, chce nás mít kolem sebe u svého stolu v nebeském svátečním šatu, abychom s ním jedli, skákali, smáli se a radovali. Proto nám už při křtu dal do srdce jiskru nového života. Pán Ježíš nás těší, abychom nebyli smutní, když musíme zemřít: ‚To umře jen starý život. Vy budete žít dál, i když zemřete. Protože ve mně věříte, vstanete z mrtvých jako já, a budete žít se mnou na věky.‘“ A maminka vypravuje dál: Při večerní modlitbě přišel veliký zážitek dne znovu na řadu. Malá Jana, hned jak jsme udělali kříž, začala: „Nebeský Otče, paní Hajná už má nový život.“ V průběhu modlitby jsme se znovu ujistili, že i my už máme v sobě semeno nového života, že v nás roste a poroste každým dobrým skutkem, že nás dobrý Bůh nenechá zahynout navěky. A tak přes všechny otřesné zážitky toho dne děti klidně usnuly. A vědomí o novém, Božím životě v srdci, to v nich zůstalo trvale.

Všimněte si, že maminka Betzová se nepokoušela dětem povědět o posledních věcech člověka všechno. Vybrala kladné stránky a to nejdůležitější: existenci věčného života u Boha. Vynechala zavržení a očistec, proto také ještě nemluvila o modlitbě za zemřelé. O tom se musí děti dovědět, až budou větší. Nemluvila o nebi teologicky jako o stavu blaženosti, jako o vzdáleném onom světě, ale podle biblických obrazů: o hostině s Pánem Ježíšem, o nebeském svátečním šatu. Jen si všimněte, že ani v Písmu svatém se nepodává žádná nauka o posledních věcech. Platí tam, co řekl svatý Pavel: „Ani oko nevidělo, ani ucho neslyšelo, ani na lidskou mysl nevstoupilo, co Bůh připravil těm, kdo jej milují.“ Bible si neláme hlavu, jak to bude kdesi tam, ale radí nám, jak to má být tu, zde na světě, teď v našem životě. Jaká má být zde naše víra, naděje a láska, aby to bylo s námi dobré po celou věčnost.

Od čtvrtého roku začne dítě vnímat, že na světě není vše jen pěkné. Nemoc, smrt, strach, rozhněvaný tatínek, plačící maminka, zlí lidé, smutné věci. Jak odpovědět dětem na smrt, jsme si pověděli. Už v dětství v nich začneme budovat i správný postoj ke zlu. Po nějakém smutném zážitku maminka řekne: „Ještě dobře, že takové zlé věci nebudou pořád. Pán Bůh to nechce. Slíbil, že jednou přijde sám znovu, a dá vše na světě konečně do pořádku. Představ si, jak to bude krásné, až Bůh bude bydlet s námi, až budeme tak s ním, jako ty jsi teď se mnou. To pak už budou všichni lidé hodní, u Boha nemůže být nikdo zlý. Za to prosíme, když se k Bohu modlíme: ‚Přijď království tvé.‘ Teď zatím ještě svět není tak daleko, není ještě docela stvořený. Je dosud velkým stavenišťem a kde je staveniště, tam je i nepořádek, tam není vše hotové, ani pěkné. Ani lidé nejsou ještě hotoví, ještě je i v nich hodně zlého. Všichni musíme pomáhat, aby toho

zlého v nás a kolem nás bylo stále méně, aby Boží království přišlo dřív. Do té doby, než přijde, to vydržíme, hlavně, že víme, že se to vše nakonec obrátí k dobrému.“ Milí přátelé, dostane-li dítě takový pohled na svět do své životní výbavy, pak jistě chápete, jaká energie, jaká chuť k dobru se mu tím dává pro celý život. Poprosme dnes, abychom to sami dobře pochopili a uměli povědět dál.

Říká se vyznání víry.

Přímluvy

Bůh zná naše srdce, zná naše myšlenky. Prosme ho, aby v nás probudil zájem o dobrý život:

Prosíme tě za celou naši farní rodinu, ať jsme naší mládeži svědky víry v život věčný.

Prosíme tě za naše děti, ať jim umíme srozumitelně povědět o své víře v život za tělesnou smrtí.

Prosíme tě za nás všechny, abychom nezapomněli, že stvoření světa a člověka není stále ještě ukončeno, že svět i my teprve dozráváme pro Boží království dobra.

Prosíme tě za staré a nemocné mezi námi, aby se nebáli smrti a důvěřovali v Boží dobrotu.

Prosíme tě za naše zemřelé, ať jim svítí věčné světlo otcovské lásky Stvořitele.

V křesťanských rodinách vzbuzuj ochotu darovat Církvi nové kněze, řeholníky a řeholnice.

Náš nebeský Otče, dej nám, aby se tvůj Syn Ježíš stal také naším přítelem, jako se stal přítelem hříšníka Zachea Ježíš Kristus, který stále žije a všemu stvoření kraluje na věky věků. - Amen.

Nebo:

Náš Pán je dobrý a má soucit se všemi svými tvory. Proto se na něj obraťme v modlitbě za celý svět a volejme:

Za všechny křesťany, zvláště za představené církevních obcí: za jejich otevřenost a pochopení vůči lidem přicházejícím.

Za ty, kdo s Církví sympatizují, ale z různých důvodů do ní nevstupují.

Za ty, kdo stojí na okraji církevního společenství, zvláště za ty, kdo v Církvi nenašli přijetí.

Za ty, kdo se Církvi vzdálili a odcizili.

Za všechny lidi, aby do svých srdcí nechali vstoupit dar spásy.

Za ty, kdo nesou odpovědnost za věci veřejné, a za ty, kdo mohou zmírnit chudobu a odvrátit konflikty a války.

Za všechny, kdo v těchto dnech – s nadějí i bez ní – přicházejí k hrobům svých blízkých.

Za ty, jejichž svědomí je zatíženo těžkou vinou.

Za hříšníky, kterým chybí pravá motivace k obrácení.

Za ty, o které se nikdo nezajímá a které nikdo nepostrádá.

Za nemocné a opuštěné, slabé a bezbranné, pronásledované a utiskované a za všechny trpící.

Za sebe navzájem: ať nás Pán svou mocí zdokonalí, abychom měli zálibu v konání dobra.

Pane, ty miluješ život a dáváš mu smysl a naději. Zastaň se těch, za které jsme prosili, a dej, ať všichni lidé naleznou budoucnost tam, kde žiješ a kraluješ na věky věků. - Amen.

MODLITBA NAD DARY

Posvět', Bože, tyto dary, přijmi je jako oběť čistou a dej, ať se pro nás stanou zdrojem tvého milosrdenství. Skrze Krista, našeho Pána. - Amen.

PREFACE 7. PRO NEDĚLE V MEZIDOBÍ

Kristova poslušnost nás smířila s Bohem

V: Pán s vámi.

O: I s tebou.

V: Vzhůru srdce.

O: Máme je u Pána.

V: Vzdávejme díky Bohu, našemu Otci.

O: Je to důstojné a spravedlivé.

Vpravdě je důstojné a spravedlivé, dobré a spasitelné, svatý Otče, všemohoucí, věčný Bože, abychom ti vždycky a všude vzdávali díky. Neboť ty jsi tak miloval svět, žeš k naší spáse poslal svého jediného Syna: stal se člověkem, žil náš život a podobal se nám ve všem, kromě hříchu, a co jsme neposlušností ztratili, on nám svou poslušností vrátil; a ty v nás miluješ, co jsi miloval v něm. Skrze něho tě, Bože, chválíme a s anděly a se všemi svatými radostně voláme:

Svatý, svatý, svatý...

ANTIFONA K PŘIJÍMÁNÍ ŽI 16,11

Ukážeš mi cestu k životu, u tebe je hojná radost, Pane.

Nebo: Jan 6,57

Jako mne poslal živý Otec, a já žiji z Otce, tak i ten, kdo jí mne, bude žít ze mne.

MODLITBA PO PŘIJÍMÁNÍ

Rozmnož v nás, Bože, působení své milosti, abychom v síle pokrmu, kterým jsi nás nasýtil, došli do nebeské slávy. Skrze Krista, našeho Pána. - Amen.

K ZAMYŠLENÍ B

Duší křesťanství není Zákon ani „všechny oběti a dary“, ale láska. Ta má dva rozměry: vertikální: „Miluj Pána, svého Boha...“ Láska k Bohu z celého srdce, celou myslí, celou duší, všemi silami, tedy láska celým životem, bezvýhradná a nikoli pouze někdy či za určitých okolností, na oplátku... Takovou lásku mi Bůh projevil v Ježíši Kristu, když se stal solidárním se mnou slabým. Druhý rozměr lásky, horizontální, zahrnuje nás a naše bližní. „Miluj svého bližního jako sám sebe.“ Jde o lásku, která je stejná jako ona spontánní, oblažující, nezištná a vrcholná láska, kterou my sami rádi zakoušíme na sobě a přijímáme pro sebe. Tato láska mi říká, že mám být bližním svých bližních.

K ZAMYŠLENÍ C

Je potřeba věřit v poslední kapku dobra, která je v lidském srdci, a sdílet Boží optimismus vzhledem k nám. Jeho mlčení, čekání a trpělivost, to je náš čas, neustále nabízená příležitost, abychom se obrátili a změnili postoj. Obrácení znamená uvidět skutečnost ve správném světle a s nadhledem. Znamená pak cosi opustit, vrátit se a jít správnou cestou. Takové rozhodnutí může zpočátku přinést značné obtíže a bývá nepříjemné, nejtěžší pak je vzdát se vlastního sobectví. Věřme, že to dokážeme, vždyť na uprázdněné místo přichází Kristus, aby s námi zůstal.